

Už dosť dlho sa príberám napísať niekoľko poznámok na túto tému. Vždy však prišlo niečo do toho a hlavne nechceli rozpisovať sa o tomto probléme. Sezóna však už prakticky pre nás skončila, pokúsim sa teda aspoň čiastočne „rozpísať“ problémy a príčiny očami jazdca a čiastočne i trénera. Nie som ani pesimistom ani optimistom, i keď človek, ktorý pracuje s koňmi často oboje prežíva. Nakoniec možno i to je to krásne, čo u koní máme. Pokúsim sa odbremeniť od prílišného subjektivismu — chcem sa teraz dívať skutočne reálne, objektívne.

Veľa ideálnych a idealistických myšlienok bolo už napísaných na stránkach nášho časopisu a ako veľká väčšina vás čitateľov vie, málo sa z toho uskutočnilo, aspoň z toho najpodstatnejšieho. Vieme, že bez ideálov nemožno nič vytvoriť. Každý kto chce niečo dokázať musí mať pred sebou svoju metu, ku ktorej sa chce aspoň priblížiť. Našou skokovou metou sú OH v Mníchove, avšak...

Výsledky z tohoročných medzinárodných pretekov nemožno označiť ako dobré. V tejto sezóne vypadol náš najlepší kôň „Rytmus“, ktorého v minulých rokoch bolo možné označiť ako európsku triedu. Ani tento by však sám nebol urobil zázrak pre naše jazdectvo, jedna lastovička leto nerobí a podľa jedného nemožno posudzovať priemer.

Jedno je isté, nachádzame sa v období, kedy nám chýbajú kone stredného veku s veľmi dobrými alebo aspoň dobrými výkonmi. Je pravda, že výkony podávajú spolu jazdec s koňom, tieto dve individuá sa nedajú oddeliť od seba. Občas sa objavujú i hlasy, že kone sú, ale nemáme jazdcov. Nuž kto má pravdu? Alebo sú dve pravdy?

„Malé pomery — malí ľudia“ — myslím si, že to je pravda. Ako má jazdec, ktorý doma skáče parkúry minimálne náročné, ktoré nie sú profilami blížiacimi sa požiadavkám medzinárodným, ako má jazdec, ktorého sezóna začína v polovici apríla a končí zhruba v septembri konkurovať jazdcovi, ktorí prakticky skáču celú zimu s veľmi krátkou prestávkou?

Pol roka sa pripravuje na polročnú sezónu a po troch až štyroch domácich pretekoch (s domácimi parkúrami) je postavený pred náročné, medzinárodné požiadavky? Či chceme alebo nie, nastupuje tu veľký psychologický moment, na ktorý sa v zásade zabúda. Kto štartuje na ťažkých pretekoch je už aj naučený sa inak dívať na postavený parkúr, berie ho ako bežnú vec, ten druhý má „veľké oči“.

Jediný štát, ktorý nemá profesionálov sme my — je to dané i touto skutočnosťou. Nemožno povedať, že nemáme techniku jazdenia. Veľmi stresovo však pôsobí nedostatok skúseností — proste byť neustále v tom. Prakticky je to možné dokázať tým, že všade kde sme prišli prvé dni boli pre nás najhoršie a postupne sme sa zlepšovali. Povedzme však, že toto je zapríčinené psychickým stresom, teda, že i jazdci sú určitým spôsobom na príčine.

Nemožno však nijako súhlasiť s tvrdením, že nemáme jazdcov, ktorí by neboli schopní pripraviť kone a to pripraviť tak, aby zodpovedali medzinárodným kritériám. V zahraničí sme sa neraz presvedčili, že slabší jazdec podáva veľmi dobré výkony zásluhou vynikajúceho koňa. Teda pristupuje tu do úvahy i kôň, ktorý v špičkových požiadavkách podieľa sa na výsledku oveľa viac ako 50 %.

Nechcem jednoznačne povedať, že nemáme dobré kone. Nemáme však kone, ktoré by svojou triedou boli schopné konkurovať na veľkých pretekoch. Máme i výborné kone (ale len pre domáce súťaže), ktoré nevedia urobiť chybu, avšak v ťažkých súťažiach sú „malé“. Chybuje im „trieda“. Triedu koňa — skokana — by som chcel prirovnať k triede koňa rovinového — i keď nie je to najšťastnejšie prirovnanie, ale pre pochopenie najjednoduchšie. Ako môže chuchelská „štorka“ bežať rovinový dostih s „jedničkou“? No ten druhý ho ľahko „skentruje“. Ako môže súťažiť v T skoku skokan o ktorom sa vie, že si ľahko urobí chybu i na menšom parkúre, s koňom, ktorý skáče ľahko nie jeden T parkúr bez chyby. Nechcem tu hovoriť o koňoch u ktorých zriedkakedy je isté, že ťažší parkúr vôbec prejdú bez zastavenia a pod. Hovorím o koňoch, ktoré „idú cez všetko“ tak ako tie vynikajúce, ale s chybami. To, že sme schopní pripraviť koňa určitým systémom práce k tomu, že ochotne ide cez prekážky,

SÚČASNÝ STAV SKOKOV

nestačí to však k výsledku, ktorý by sa mal porovnávať s koňom maximálne pozorným, charakterným u ktorého je náhoda, že chybu urobí. A s takýmito koňmi sa stretávame na medzinárodných pretekoch.

Nie som neverný snahe byť objektívnym keď uvediem príklad s koňmi, ktoré som jazdil a ktoré mnohí čitateľa poznali. Búr (Lionel — Búrka) bol koňom, ktorý na závodoch v ČSSR veľmi často absolvoval všetky parkúry bez chyby. CHI sa nezúčastnil. Tosca (F XXIII — 104 St. of Han) v roku 1966 na CHI v Lipsku štartovala trikrát bez zhedenia a umiestnila sa na druhom, štvrtom a piatom mieste, a rozhodoval len čas (nikdy to nebol „rychlík“). Podobne i na mnohých iných domácich i medzinárodných pretekoch. Karla (Tulák — Vých. prus. k.) — koľko pretekov tá absolvovala bez chyby? Naproti tomu Lune (F XXIII — 39 St. of Han) sa to niekedy podarilo avšak menej často. Takým „čistým“ koňom v súčasnej dobe je i Polar (Ramzes — Pepča) a Uran (Przedswit III — nezn.) avšak nie sú zasa triedou pre náročné, ťažké medzinárodné súťaže.

Čiastočne i z uvedeného vyplýva, že skutočne dobrých koní, koní stredného veku schopných dobre absolvovať medzinárodné súťaže je málo — a mladých? Musíme sa nechať len prekvapiť! I tak je situácia zlá, pretože koni je málo — špička sa dá vybrať len z mnohých koní, dobre jazdených, s ktorými sa príliš neponáhľa. To je ďalší moment, ktorý negatívne vplýva na našu súčasnosť i budúcnosť. Príliš mladé kone bez skúseností staviame pred náročné požiadavky. Za ten čas je dobre, pokiaľ im nezoberieme chuť do skákania alebo ich inak „neotrávime“.

Ako som spomenul, trieda sa dá najlepšie vybrať až

Pohľad na jazdecký areál v Liberci

Foto: P. Suchánek

z koní, ktoré niečo vedia, nie z remont alebo z koní surových. Žiaľbohu zatiaľ ostáva len tento výber. I tento však je v zásade nedostatočný, alebo je malý. Ďalšou najväčšou možnosťou sú kone s defektnými špičatinami alebo nervami, ktoré neznesú normálnu prácu koňa — skokana. S týmito koňmi sa musí práca len zavírovať, pretože jazdec si nemôže dovoliť koňa „zahodiť“. Je isté, že jedine zdravý koň so všetkými predpokladmi pre skákanie môže znieť poctivú, pravidelnú prácu, bez ktorej sa nedá koň pripraviť pre dnešné špičkové požiadavky. Pozornosť koňa sa dá zlepšiť, ale naučiť sa nedá. Charakter koňa možno ovplyvniť, ale v zásade úplne zmeniť tiež nejde. Trieda koň — skokan musí mať teda mimo iných vlastností hlavne tieto dve — charakter a pozornosť! Trieda koň sa musí narodiť!

Ešte pre ilustráciu by som uviedol príklad Winkler — Hala. Kedy pred Halou a po nej podal tento jazdec takéto výkony. Alebo Dr. Hugo Arambido (Argentína) mal

MVDr. Juraj HANULAY

VĚHO JAZDENIA V ČSSR

koňa Chimbote — žiaľ už uhybnul. S Chimbotom som ho videl chodiť vynikajúce, bezchybné parkúry, dosiahol veľké víťazstvá, mal však druhého koňa (jeho meno som si nezapamätal) s ktorým išiel na parkúr a niekoľkokrát na 5.—6. prekážke vzdal, pretože už urobil chybu alebo dve. Bol to ten istý jazdec v tej istej súťaži na dvoch koňoch, jeden trieda a druhý? — skákal!

Týmito príkladmi som, dúfam, dostatočne vysvetlil, že časťou príčinou slabších výsledkov dvojice (jazdec — koň) je nižšia trieda koňa.

Mimo tohoto faktu však u nás pristupujú, ako som už naznačil, i ďalšie. Závodná sezóna je veľmi krátka. Ako kone tak i jazdci vypadnú za pol roka zo závodenia, ktoré sa nijako nedá nahradiť. Nové prostredie inak pôsobí na oboch ako prostredie domáce. Dvojica sa musí naučiť rýchlo prispôbovať cudziemu prostrediu. Dvoje podobné prostredie som ešte nevidel a nezažil — ani vtedy to nie je to isté, keď tie isté prekážky sú na iných pretekoch. Každé preteky majú niečo svoje typické, špecifické nenapodobiteľné. Teda len sústavným, pravidelným závođením sa „brúsi“ jazdec i koň a vzniká rutina. Samozrejme, že pri tomto musí sa dbať, aby bolo vytvorené dobré, psychicky priaznivé ovzdušie ako zo strany trénera, tak i ostatných predstaviteľov. Dnes v XX. storočí sa už prišlo na to, že nielen fyzická, ale i psychologická príprava je potrebná — jedna bez druhej sú ako v našom prípade jazdec bez koňa.

Začiatkom roku 1969 pri sústredení reprezentantov v Albertovci sa naznačilo, že pri trochu dobrej vôli ide niečo urobiť i v zimných mesiacoch. Dôkazom toho boli na záver sústredenia preteky — myslím, že dobré. Viem, že s krytými halami potrebnými pre ťažšie súťaže jazdec-

ké oddiely nedisponujú — avšak niečo podobného by sa nedalo urobiť i v Poděbradoch? Verím, že albertovskí budú po sľubnom začiatku pokračovať v halových pretekoch a že sa pripoja k nim i poděbradskí, ktorí sú známi svojou precíznosťou v organizovaní pretekov. Pri dobrých snehových podmienkach sa dajú urobiť krásne preteky na snehu — veď všade inde vo svete sa to robí. Len treba prelomiť lody, netreba ostávať pri starých vzdychoch, buď chceme v tomto športe niečo dokázať i medzinárodne, alebo sa hrajme na vlastnom piesku. Máme mnoho schopných ľudí, len treba viac ventilovať tieto myšlienky a viac robiť ako diskutovať.

Samozrejme, že k dobre organizovaným pretekom patria v prvom rade dobré propozície a k nim i dobrý, správny parkúr. Ďalší nepríjemný bod — realita našich pretekov. Ako správny tréning tak aj správne postavenie parkúrov, profilov prekážok, je súčasťou zvyšovania úrovne skokového jazdenia. Toto je hlavnou časťou už spomínaného prostredia. Dajme si ruku na srdce — vo všeobecnosti sa u nás tomuto problému nevenuje dostatok pozornosti. Nechcem sa tejto otázke príliš venovať a rozširovať sa o nej, ale nemôžem ju aspoň nespomenúť. Keby boli parkúry dobre stavané, nútilo by to i trénerov k tomu, aby viac pozornosti venovali gymnastike a technike skoku. Zároveň by ich k tomu nútili. Každý staviteľ parkúru by si mal uvedomiť, ako má vypadáť správny oxer, kolmý skok, koľko bariér je potrebné k tomu, aby pri svojej obtiažnosti bol dobre skákateľný. Pretože skoky nie sú dobre zaclonené, pretože oxer má čelo prázdne, núti to každého k tomu, aby bol úzky. Nedodržiavajú sa predpísané šírky, alebo niekto to chce urobiť „medzinárodne“ a radšej dá prednú bariéru o niečo vyššie a pod. Ten, kto sa vyhovára, že nemá dostatok prekážkového materiálu nech radšej preteky ani nerobí. Poznám však situácie, kde je toho dostatok, ale... Tento kameň úrazu sa často prejavuje v súťažiach s viacerými rozoskakovaniami. Do rozoskakovania sa volia prekážky, ktoré svojim profilom nedávajú možnosť mohutným skokom, robia sa chyby a zostáva sa na malých výškach. Kurzy parkúrov — buď je honebný alebo klasický, vždy však je potrebné dbať na to, aby zhruba polovica prekážok bola na jednu ruku a opačne.

Myslím, že by bolo veľmi potrebné aspoň na prechodnú dobu určiť preteky, ktoré by boli pod kontrolou jedného alebo druhého jazdeckého zväzu. Na tieto preteky by boli parkúry dopredu predkladané na schválenie a priamo na mieste podľa potreby určenými odborníkmi kontrolované a prípadne i upravované. Verím, že týmto by sa veľmi pomohlo k skvalitneniu stavby parkúrov a tým i k celkovému zlepšeniu situácie v skokovom jazdení u nás.

Nie najlepšie sú riešené problémy vzťahov medzi ÚV ČSZTV a Plemenárskymi podnikmi. Nechcem sa o nich rozširovať, zainteresovaným je to jasné, každý však od tohoto problému uteká. Nebolo by správne tento problém konečne na úrovni a definitívne doriešiť?

Aspoň čiastočne som sa snažil opísať súčasnú situáciu v špičkovom jazdení u nás. Viem, že by bolo možné uviesť i viac príkladov. Nejde mi o to, aby som napísal dlhý článok, veď o všetkých týchto problémoch dala by sa napísať aj kniha. Chcem len poukázať na príčiny a chyby, chcem aby sa riešili, veď všetci, ktorí toto čítate, máte kone radi. Chceme s nimi dokázať viac. Chceme dobre reprezentovať našu republiku i náš chov koní.

